

**БИИРГЭ
ҮЛЭЛИИРГЭ
СӨБҮЛЭН
ТУҮЭРИСТИЛЭР**

Олушчу 25 күнүгэр Дьокуускай куоракка сана үлөз киириг республика общественнай тэрилтэлэрин дьаһытүгэр СР Идэтэх сойуустарын Президиуму, Чурагчы уонна Таатта улуустарын үс оруттэх территориялыккэй, социальнай ону тэнэ үлөз сыһыаннаһыыларын хамыһаһытатын үлэтин уопутун туһунан информацияны көрдө. Чурагчы улуунун ыһаһытта, үдө биирөөччү уонна профсоюустар иккэ аралдьытыгар 2014-2016 сс. түһэрсиилигит собуонго ботого талоруулан шэһэри туһунан шийитишэриини улуус баһыһытатын үлөз уонна экономика боһуруостарыгар собууһаһыы Н.К. Миттеев онордо. Мунуһаха киһини сэргэ улуус тэрилтэлэрин профсоюустарын координационнай сыйыгитин председателэ Е.И. Давыдов кытыһыыһыта.

Ингитиатори түмүгүнө, И.К. Матвеев элбөк ыйымынарга элпигенээт. Федерация профсоюзунун олуттан бу хамылыында үтө барарын билгенээт, тушаннах аруттар - далайга, үтө бирөөчү уонна профсоюзтар икөө ардыларыгар ылыммыг эбэлээттистибэ хас биринди туунунан толуутун келтүрүстүүргэ хамылыыа көрдүккүтө, үтө харыстабылын специалыга С.И. Никитин сүрүлүүрүгэр элпиг кавирут.

Илгив сэрэг СР профсоюзтарын федерацийтын өтүтгэн Н.Н. Дегтярев, Чурагчы уулуун дэштэгийн амытгэн И.К. Матвеев үлгэр уонна социальнай сыйланынньахтарга хараарыта биирхэ үтүгүнр сөбүлүтөз илгив батыастылар.

Собулунга дону-сэргэни сэлгээх үлгэрэн хаанчыйны, үлгэрэн нигүүлсэнчлээр уонна юнигор-дун көргөтүрүн үлгүлүр, спорор уулуубуялара социальный көмүскэлтөөх бусарылар, социальный тэнэ суох булуутун туорыны, сана үлэ мөөсөтүн арыллыы, үлэ харыстабылылар анылаах сүрүн пууннор каныгыттар.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ

Өсөө ажлыг сэлтэн бэлд сэр тулунан сохонинта Улук Илин сыгар регионнарга босхо 1-дин га сэр түнэтүүлннгэ күн бүтүнгэ днори үгүс болгурушү, мөвзүөрү үескэтэр. Бу сохорууааыга улусаа ылыттылыт. Правительство очуоттуур муныахтарыгар Чураччы улуунууаау баайы-дусуу салайар комитет үлөһиттэригэр олохтоок нөһилээннэ итиннэ туһуламмы үгүс болгурушү көтөхүтүгэ. Онуока үгүс дьон нөһилэктэригэр үлэтин сыдаар ээмеустроительтэр үлэтири астымаада, быһаһы, салааттан үгүс ылыттыы биэрбиттэрэ, санааларын туруорсубуттара. Билигин босхо сэр түнэттигин туһууан көпсөтинити республика хаһыаттарыттан, көрдөрөр-иһиттииннөрөр хампааннаа соһуннарыттан, интернет ситимин нэнүу ааһан билэ-көрө оһорбуб. Сага сохон тахсарын көтөтэ-маннаа оһорбожо, аһааммы сирин докумуоннарын эрдэттэн байтти аһыгар очотторууга, туохка балбоомт уруохтааһын, ханнык уларыһыларга бэлгэ буолуохтааһын туһууан Чураччы улуунун баайы-дусуу салайар комитет сүрүлүүр специализиттан РР, Дэнлоопан туһуулаастым: "Улук Илин федеральный сохон тахсан эрэринэн, билиги хара мийтэйгиттан нөһилэктэри көрүбэн докумуоннары чөкөтүү, бу сохон үлэтин туһууан өйдөтүү үлэтин ылыттылыт. Хомсусок иһин аһыах нөһилээннэ, кырыы учаастактарга сыдыббаска хаалыһыт. Сүрүлүн этэр буоллоска, "Түбүннэи каласт-ровая көртэ" дьон баар, ол көртэҥа аһаһыт сирин көстүбүт буһаһында, эн сиртин ханнык бөһүдүр иһин ыһан сап. Ол иһин

Тыын боптуруос

СИР – БАРЫБЫТ БААЙА

ийн картага хуучирор саятлан хас бийрийн нийслэл сирин докумунгарын онордубул онно дон кадастровый паастар, мейсвой бйлаан онотторолор. Кадастровый бйлаан онотторон, бйгсгэрин бас бйлигнэригэр, хбгэр арендага дон докумунгарын регистрациялгатаалар. Итингэ кордахс, регистрацияны ааһар эрэ түгэснэригэр "Губничная картага" киирэгэр. Маны барьтын хас бийрийн кийн Росреестр www.rosreestr.ru сайтгаар, тус кадастровый инженерн кийн, картага киирбйгнэ, киирбэгэрин бэригэрсэсэн керүн сэл. Мейсвой бйлааны кадастровый инженерлэр оноролор. Ити үгснэн Чурышмыга "РЦИ" тэрилтэ фирмала, "Одно оязо" тэрилтэ индивидуальной предпринимателлэр С.С. Павлов, Дькуускайлан Е.В. Попова, А.А. Никласла дьаркыгатаалар. Итингик үлэ тэлимгэстик ыгыгыларын тулугар бйлигн нийслэлкэс дьону мунһан, кадастровый инженерн агаан-мингэн ыгырай докумунгары толору, бэгэмгэтин үлгэрэ ыгыгылар. Итингэс дьон, үксүн, докумун онсхулдуутунтэбурүгэр, бир кийнхэс хас да сиргэ 2-лик, 3-гүү га сиргэр докумун онотторолорго төлбүр бопшуростарыгар уусгустары керсэллор, онон үлэ тэлимгэс бйлаагэр. Сиргэрин үчүгэйдик докумунгаган ийор нийлмжкэринэн Хадаар, Алабар, Бахсы нийлмжкэринэ даггатаал-ресо сэл.

[illegible]

оригуун, 4 тый, солк. тэнгээр. Сир иэвчл-
тэн түгмүтэ суук.

Билм айлан 1 күнүттэн сана сокуон
 бырайыга аяакоо кийрэн үлэилэктээк. Ол
 эрэрэ, билигини туругунан, бизэргэтигэ
 илэик. Онон бу кэмнэргэ суһаллык
 докумуннаптуун онотторо охсуолуутун
 наада. Эрэгтэн, ордон хаалыт сирдэри
 дьонто түгүтэр хайысхалаах үтүн-
 хамнаһы ыһыгхастааһыт. Билигин
 тоһиллэктэригэн мөччирэн, ыһыастыыр
 сирдэри, олгуур хуруһулары, өйдөбүннүк
 миэстэриг, кайи унуоһун территорияла-
 рын докумуннаһа сыһабыт. Урууку кэм-
 нэргэ регистрацияны аастаах докумунна-
 рыт регистрацияны бизэргэммит докумун
 курдук сыһа өйдөөн илэе сыһыар дьон
 үгүстэр. Олукса сирин ашпар докумун госу-
 дарственной регистрацияны булгуччу
 аһыахтаһын табатк өйдүөхтэктэр.
 Билигин билиги үлөбит сүрүн сыһа дьон
 дьонто сыһаарылыһыт сирдэрин
 докумуннаһыга куусо үлэһэбит. Онон
 орубут сирдэри резервэе хааларыга
 үлөһөбит. Тэригэбит иһинэн үлүүс
 иһинсүгү анал хамыһыһа тэригмитит.
 Хамыһыһа председателигэн үлүүс
 баһыһыгын бастагы солбуһааччы А.А.
 Ноговицын аһамыһа. Ый аһын 20
 чыһыһага хамыһыһа чилэгтэргэ
 тоһиллөк землеустроительтарин очуолтарын
 иһэллөк. Оһоо тоһиллөктэр
 землеустроительтэр хас кайи сирин
 докумуннаһыһын, быһаһаһа тоһо-
 тусуһа иһэрэн, туск иһэстэр баһыһын
 сийлиһи келсимиһэр. Ону билиги хас сир
 баһын, тоһо сир очуолууһуһун баһыһын
 аһаһ, эһон иһэбит, кэһаһа келтэрэбит. Сир
 докумунун толоруһа дьон телеһурун
 юһиэрт толуксөһөһө уһаһар-кэнэһэр түгэ-
 үтүс. Ол – үлэһ-хамнаһа олус охсуулаах.
 Оһон түмүктэһэн эһэр буһаһаһа, баһы
 түмүкүлэһик сирбит докумунун
 аһаһаһаһа. Сир – баһыһыт баһыһыт
 буһаһаһа өйдүөһөһө”.

Калыр сырылыга сир туһунан сана тах-
сыахпах сокуон тула "Одно око", "РДП"
тэрилтэлэрин үлэһиттэрин кытары көрсөн
көпүөнүлүтүт.

Семет ЖЕНДРИНСКЭЙ

Обону итими

БАЙЫАННАЙ-СПОРТИВНАЙ ООНЫУУ ЭРЧИМ САНААЛААХТАРЫ ТҮМТЭ

Олушду 25 күнгэр И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскулатыгар Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттыылааба, Албанат III-с степеннээх, Аҕа дойду Улуу сэриитин I-кы степеннээх уордыннарын кавалера, Саха АССР үтүктөөх учуутала, Чурапчы улуһун, Болугур, Чурапчыны кылыскэртэри Бөрүгүтэх грекканина, П.А. Ойуунускай аатынан

Государственный биржевой лауреата, "Хотугу Сулус" урдунан кавалера Иван Михайлович Павлов 95 сааһын туслар өрөгөйдөөх үбүлүөйүтэр аһын, эрчим саһаа түмүлүлүүтүн, күөстөк тулур тургуутугунан, Чураччыбын буюртар

“Снежный барс” улуусунабы күрэх буолан ааста. Уопсайа улууспут 12 оскуоланын хампаандаһара күөн көрүстүрү.

Курорттөбөн үөрүүлүк ачылыштыгар
үөрэнччилери, уулулары,
көрөнүлери улуустагы үөркү управлене-
тын негизинга Тамара Васильевна Пашкова,
Чураччытагы ИДЮ-тан курск кылабынай
судуунга Дмитрий Николаевич Еврафов
экертететир.

Хамгаалалар стрессий хаммыга, пневматический сайлан сыйл ылыга, "Снаряжение магазина" дигн автомат мағалынылар борилдигт биржмөз ботурун угууга, Калашников автоматы (АК-74) ылыга, хэмүүуга, "Радиосвязь" дигн билааыныгн буукубаны көрлөргн тылы таһаарылыга, суһал каменү онорууга, байланынай бэлгн керүптеригер күтүстегитер. Маны сөргэ өсөнгирхөвөнай эстафетаға күтөлгөһилер.

Талтаталын аах курстэһинээр түмүктэринэн дуулуур субо биригилтэн кыһыл алаастары быһаарда. Ол курдук сыһылыгы уолаттарга Ефим Васильев 35 оҕукуллах (Мутуһу орто оҕукулла) I-ы, Вени Дьяновский 33 оҕукуллах II-с (Дирит орто оҕукулла), Жора Капаланов 32 оҕукуллах (Одулуун орто оҕукулла) III-с миэстэни ыһылар. Кыргыттарга Даниэ Попов 39 оҕукуллах (Амма орто оҕукулла) I-ы, Уля Криноштанова 38 оҕукуллах (Мутуһу орто оҕукулла) II-с, Нария Михайлова 35 оҕукуллах (Чураҕы орто оҕукулла) III-с миэстэ буолулар. Автоматы ыһыгы-хомуууга Аняа Степанова (Аладар), Арман Синцев (Чураҕы орто оҕукулла) I-ы, Алена

Юргина (Одүүлун), Виталий Ермолаев (Алшар) II-с, Сааскылана Пахомова (Алшар), Алена Черкас (Чурагчытаагу спортивний интернат-окуула) III-с мистэи билишр.

Улсгай түмүк Чурагчытаагы
Республиканский спортивной ошула
"Альфа" парижонский куллуби хаманда-
та (салайанчы - П.Н. Егоров)
кыйлыгынын тагыста, Одыгуун орто
ошулшын "Альфа" хаманда (салайанчы
- Н.П. Климов) II-с мезгэн ыта, И.М.
Павлов атынан Чурагчы орто ошулшын
"Тамга" хаманда (салайанчы - А.А.
Ожонский), факультура, ОБЖ учуула)
III-с мезгэз тагыста.

Или курдук "Снежный барс" байыаннай-спортивный ооньуу сыт ахсын эрчим санаалахтары түмөт, патристическай тылпта, тулуурдаах бусуруга итэр.

Уйгулгана НИКОЛАЕВА,
Ангелина КРИВОШАПКИНА,
Милена КУЗМИНА,
И.М. Павлов аялган Чуралчы орто
оскудалык 8-класнын
математиктери.

улгуустаабы культуура управлениетын фольклорго
уюнна культуурунай нэһилиэстибэҕэ отделин
спецалиһа.

Анал сыңыры № 1

САХАБЫТ ТЫЛЫНАН КЭПСЭТИЭХХЭ

Тыл – хас бирдиги омук баайы, кичин туттууга буолар. Ол курдук хас бирдиги омук бэйэтин тылын суотуэри суохтаах. Бигиҥи Сахабыт тыла олус хомойой, ураты дорбосоннордоох, дыкты – кэра тыыннаах. Хомойуох иһин, билигин кэлүөнө төрөөбүт тылын сүтэрэн эрэр. Хас бирдиги киһи сахалыы сангарарыттан кыбыстыа суохтаах, кичин туттуохтаах. Ама, бэйэтин омугун тылын билбэт киһи, омугунан ааһыллыа дуо?

Бары сахала оролорун ынтырахпыт эте! Сахалы тылынан күсэтиэххэ, төрүт тылбытын киртимиэххэ, күннээби олохтук күсэтиилэрин сахалы уус-уран тылларынан киргэтэрин, ис хоһоонун туспарыабын, алгыстаах тылларбыт аьдытынан аьдааьдынаа!

В.С.Яковлев – Далан аатынан
Кытаанах орто оокулатын пресс-куино.

Ого хамсаахына кедүүстээхтик үгүлүрү улуустут сайдыытыгар улахан дуолталаах, ыннаттарбыт гражданин буола улааталларыгар суду орууллааст. "Чурапкы күүсүгү" ого хамсаахынын редакция коллектива толору ейөөн, улуустут ханыта 85 сааһын көрсөр дьаһаллар чэрчүлэринэн үлэтин былааныгар килгэрэр. Сайдам санааны сырдатар сана сыһыарыны көрүт, ааһын, сэргээн!

Бийыл Чурагчыга гаас киирбитэ улахан историческэй суолталаах кэм буолла. Ол дьютун күнү Чурагчы олохтоохтору үөрүүнөн көрсүбүттэрэ. Сайдыйга барт улахан хардыы оноһуллуна.

Гаас киригтэ, биллэн туран, тыа сирин
үсүлүбуйатын түгсэрыаа, сана үлэ миксэтэ
тахсыаа, сайдыы тэтимнээктик барыаа. Онон куех
төлөн киирэрин хас биірдии саха ыала ис сүрэгиттэн
кэтээр. Ол эрэн дьыннээх сүөлүнү уонна сылгыны
иитэ олорор тыа дьонун олохун чапчэтэн гаас утаа
нэһилэктэргэ түргэнник киирэз дуо? Быйылгы
благостройство сылыгар гаас нэһилэктэргэ киирсэн
баарабыт.

Дина Протодьяконова, Маша Пермьякова,
Катя Корякина, Дирин орто агрооскулатын
10-с кылаахын үөрэнэгчилэрэ.

Хас биридийн овог оскулага үерээр хэмнэр
үмнүүлбэтийг, интериэһинэйдик, туһалаахтыг
атаарылларыг дүлүнэр. Саха Республикатын Ил
Дарханын өйбүлүнэн үлэлиир "Дүлүүр" овог биир сэмбө
хамсааһына үлэлиирүттэн, элбэх дыһал ыһыллыһына, сана
тэтим кириэ.

Биһиги улуустуутар “Чурапчы кэскилэ” диэн оҥо хамсааһына баар. Юни улууска баар оҥуолалар үлэлэрин түмэр, биир сомоҕо очкорор. Улуус үрдүнэн араас тэрээһиннэри ыытан оҥолор көхтөрүн улаатыннарар, түмсүүлээх буоларга иитэр-үөрэтэр. Оҥо оҥону кытта билсэн сайдар, үтүө холобурга үөрэнэр. Онон оҥо хамсааһына сүл ахсын үлэтин көтөтүн, сэрэхтээк, солунуук үлэлиригэр баҕарабыт. Улуустут оҥуолаларын бары үөрэнээччилэрин оҥо хамсааһынын дыһалларыгар көхтөөхтүк кыттарга ынырабыт. Бары биир тэтиминэн улуустут сайдыытыгар айбутун-санаабытын түмүбүтүн. Кэлэр үтүө көмнэргэ улуустутун сайыннаран үлэлээччи-хамсааччы – биһиги көлүөнө буоларбытын унутпачча, үнүтү, сайдыт!

Сайаана Дялчиковская, Рита Рахматуллина,
Тоня Лукина, Кристина Иванова,
С.Д.Флегонтов аатынан Хадаар орто оскулатын
пресс-кини

Бийл Чурагчы үлүүнугар музей сыла биллэрилиннэ. Онон нэһилиэкстэргэ, оокуолаларга музейы сэргэххэтэр, историяны дилинэтэн чинчийэр үлэ ыһыттылара былааннанар. Оттон биһизэ Мындабаайыга музей баар дуо? Хомойуох иһин, суох. Хачан эрэ урут ытык кийибит, бастын у-ууталбыт Н.И.Протодяконов тэрийбит, хомуйбут Дьоруой Арамаанга аналлаах кыра музей баара. Кэм-сэрдии тыйыс ыйаабынан, ыһыллыы - тобуллуу кэмгэр сабыллан хаалбыта. Ытык кийибит Р.И.Константинов 120 сааһын бэлэтиир сылбытыгар музейбытын сөргөхсүтэр сорук тирээн кэллэ. Нэһилиэкпит историятын кэрэхэлиир матырыйааллары булууга, хомуйууга биһиги оjolор биир бастын көбүлээччилэринэн буолабыт. Музей сылыгар Мындабаайыбыт ытык түөлбэтигэр үйэлээги көндүр, сырдатар, күүн туттууну сабар музейдаах эбилпит буоллар, олус үчүгэй буолуо этэ.

Р.И. Константинов аатынан Мындабаайы орто оскулатын «Арылы» пресс-киинэ.

Сахабыт норуота кизн туттар кийитэ, Олимпийскай чемпион, норуот депутата Павел Пинигин ыччат сайдылыгар улахан үлэни ылтар. Ол курдук "Үөрүү" оҕо сайдар киинигэр – "Олонхо дьиэтигэр" сана олус күүстээх кыамталаах музыкальнай аппаратура бэлэхтээн, оҕолор уонна төрөппүттэр сүргэлэрин көтөхтө.

Биһиги үгүө санаанан салайтаран олус туһалаах уонна өтөрүөн көрдөөн, туруорсан булбат аппара-
турабытын бэлэхтээбитигэр истинник махтанбыт.
Бүгүн биһиги, эдэр суруналыыстар "Олонхо
дьэтигэр" көгөн түмсэн дьаһал ыһтыыбыгыгар,
сана аппаратураны туттан олус астынныбыт-
үөрдүбүт.

Киэн туттар киһибитигэр эдэр көлүөнө аастыттан баҕарабыт Саха сириг алмаһыныы кытаанах доруубуйаны, утун дьоллоох олоһу, үлгэр үрдүк ситиһилгэри.

Төлөй орто оскулатын пресс-юинз.

Олунны 26 күн саасфылы сүдэайэн, астык күн буолла. Бү күн эдэр суруналыыстар фестиваллара буолан ааста. Бары эрдэ туран, сып-сал хомунан тийийэхтэххэ сирбитигэр тийэн, оёо бөөө мустубутун көрөн астымылпыт. Фестиваль сака үлөсэ кирибит "Үөрүү" оёо сайдар киинигэр – "Олонхо дыһагыгэр"үлэтин садалаабыта.

Осқолоттан кэлбиг хамаандалар теһе түмсүүлэхтерин, булугас өркөн өйдөөх ыччаттардаахтарын тургутар күрэх ооньнууларыттан дыһалбыг сағаламмыта интэриэһинөй буолла. Араас нэһилиэк оболоро мустан, бары үөрө-көтө билистибит. Фестиваль манньк олус сонуннук ытыллыбыта сүрдэх үчүгэй дии санаатыбыт. Ордук «Репортаж с места событий» диэн ооньнуу биһирээтибит. Бу түһүмэххэ көмүс сымьыт туһунан видеорепортаж оһороннор көрөөччүлэри олус күлгүрдүлэр. Күн иккис аһарыгар улуустаабы "Саһа олох" редакцияба тийин фестиваль үлэтин салгыы тэрийбитэ. Манна редакция үлэһиттэра сурунальыстыка зйгэтин туһунан кэлсэн, элбэи сырдаттылар. Оболор бары бу күнү олус бэһиэгөйдик атаардыбыт. Манньк тэрээһин ытыллыллара олус туһалаах. Элбэх сананы арыйдыбыт, саһа доромтордоннубут, бу күммүт биһиэхэ умнуллубат үтүө күн буолла.

С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын пресс-киинэ.

Билинни кэмнэ тыа сириттэн куоракка талаһыы муода курдук буолла. Ол эрэн тыа сирин-
гэр да сайдам санаалаах, кээкилээх бэйэ дьыалалаах, төрөөбүт түөлбөтэ чэчирии сайдарыгар,
бигэ эрэллээх ыңчат элбээн иһэр. Айылҕаны кытта алтыһар, бултуур, сирит-туому тутуһар
уолаттар дэн да буоллар, дөрмөбинэбэ олохсуйуулара киһи сүргэтин көтөбөр. Үгүс уолаттар
кинилэртэн холобур ылан, төрөөбүт сирдэригэр олохсуйан, саханы саха дэтэн бийиги кээн
туттуубут буолуохтарын баҕарабыт. Уол оҕо — төрөөбүт сирин бас билээччи, алаһа дьиктин аҕа
баһылыга буолар ытык иэстээх. Үлэбэ, төрүт дьарыктыыгар үтүө утуму быһаарыа, тыа ыңчата
сайдыыга дьулуһара — аны кэм ирдэбитэ, норуот кээкилэ.

"Дьүмээбил" пост, Д.Д. Красильников

"Дүүзэбил" пост, Д.Д. Красильников
аатынан Мугудай орто оскуолата.

Ханьят бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательский колбоһукка 02.03.2016 с. офсетка бэчээттэннэ. Аадырыһа: 678670. Чурапчы сап. Карл Маркс уул, 25 "а" Индекс: 54907. Ханьят нэдиэлэһэ үстэ: олутуорууһука, чаппаһа үсүнэ субуотаһа тахсо.